

INVĂȚĂTORUL

ORG. „ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ

◆◆◆◆◆ REVISTĂ PEDAGOGICĂ-SOCIALĂ ◆◆◆◆◆

REDAȚIA : CLUJ, STRADA HELTAI, NUMĂRUL 9.
ADMINISTRAȚIA : CLUJ, STRADA AVRAM IANCU No. 62.

CUPRINSUL:

Către toți frații învățători . . . . . A. Pora
Unde-s făcliile satelor ? . . . . . I. Angheliiu
„Casa Invățătorilor“ din Cluj . . . . . A. Pora și G. Almășan
Oficiale. — Cronica. — Cărți și reviste. — Postă redacției.

EGYETEMI KÖNYVTÁR

75 * 1921.FEB.11

KOLOZSVÁR.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 75 1921

TIPARUL INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE ALEXANDRU ANCA, CLUJ

ABONAMENTUL ANUAL:

Cens.: A. Pora.

PENTRU INVĂȚĂTORI	50 Lei
PENTRU ALȚI INTELCTUALI ȘI SOCIETĂȚI	80 Lei
UN NUMĂR	3 Lei

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
ANDREI PORA

ADMINISTRATOR:
GEORGE STELEA

COLABORATORI:

Gavril Almășan	Nicolae Janul
Petru Bizerea	George Lipovanu
Stefan Bota	Constantin Iencica
Ilie Brad	Deomid Bedelean
Petru Bura	Pavel Jumanca
Constantin Baicu	Macedon Linul
Ananie Boldor	Emil Mureșan
Teodor Bucurescu	Ioan Modroiu
Ludovic Cioban	Ioan Moldovan
Nicolae Cristea	Ioan Mango
George Codrea	George Neamțiu
Grațian Capătă	Simion Oros
Toma Cocișiu	Mihail Ogorean
Nicolae Crețu	Petru Olariu
Nicolae Comanici	•Candid Popa
Ștefan Dragulescu	Ioan Pavel
George Dragoescu	Emil Pocola
Izidor Dopp	Ștefan Popovici
Emil Drăgan	Octavian Pop
Ioan Deleanu	Eugen Popescu
Andrei Grecu	Dariu Pop
Pavel Dârlea	Aurel Pinte
Nicolae Firu	Alexandru Roja
George Dragoș	Ioan Roman
Iuliu Groșorean	Petru Savi
Mihail Hurducaciu	•Traian Șuteu
Vasile Idu	Petru Vancu

Onisim Sasu
Marian Sasu
Iosif Stanca
George Ugliș
Iosif Velcean

Către toți frații învățători.

Bazați pe hotărîrea Congresului învățătorilor, ținut la Cluj, în zilele de 1, 2 și 3 Aug. 1920 cu numărul de față, revista „Învățătorul” organul oficial al Asociației noastre, continuă a apare și mai departe, intrând în anul al 2-lea al existenței sale.

Nu insistăm a arăta mai pe larg rostul acestei reviste. Fiecare învățător, credem, că simțește necesitatea apariției acestui organ, care răspunde unor necesități sufletești. Când pornim la drum cu cele mai curate gânduri, ne ținem de datorie sfântă a face un apel călduros către toți frații învățători, — rugându-i să ne dea tot concursul moral și material, pentru a putea ajunge la desăvârșirea operei noastre grele: consolidarea și organizarea tuturor învățătorilor români.

Fiindcă nu am dori să mai trăim acele clipe grele de desnădejde, — prin cari am trecut în anul cel dintâi al străduințelor noastre, tot în baza hotărîrii congresului menționat, am trimis câte o scrisoare oficială către toții Revizorii școlari, — rugându-i să incaseze costul abonamentului dela toți învățătorii.

Avem nădejde, că dâșii vor împlini cu drag rugăminta noastră, iar frații învățători nu vor îngreuna prin nepăsarea și indolența lor, izbutirea acestei metode de incasare, care ne va ușura și nouă munca.

Și fiindcă, — conform dorinței unanime a congresiștilor — revista va apare de două ori pe lună, rugăm în special pe toți colegii, cari știu mînuî condeiul și au dragoste pentru cauzele noastre și pentru marea problemă a învățămîntului primar, căreia voim să-i dăm prin revista noastră toată solitudinea — ca să ne ajute în scrisul și redactarea noastră, căci multele ocupațiuni ce avem, nu ne îngăduie a purta singuri toată povara și greul conducerii acestui organ.

Așteptăm dela comitetele secțiilor să-și facă o chestiune de onoare și datorie pentru buna reușită a intențiunilor noastre, pentru cari cerem toată încrederea colegilor de bine.

Abonamentul s'a ridicat la 50 Lei anual, care se poate solvi Revizorului școlar în 2 rate, ori trimițându-se direct administrației.

Acest număr se trimite tuturor învățătorilor, iar numărul următor se va trimite exclusiv aceluia, cari achită cel puțin jumătate din costul abonamentului.

În felul acesta vom fi în situația a ști și cunoaște, câți învățători avem, cari știu înțelege munca noastră.

A. Pora,
redactorul responsabil
al revistei „Învățătorul”.

Unde-s făcliile satelor? Mai puțină paradă și mai multă treabă.

Zilnic cetești de prin gazete, sau ascuți dela tribună înflăcărare subiecte, din cari se scoate'n evidență cât au suferit înaintașii, cât a luptat actuala pătură cultă — așa zisa inteligență — pentru realizarea visului împlinit, ba se dau și norme ce ar trebui să facem pentru consolidarea României-Mari.

De câte ori le-am cetit, sau le-am ascultat, am fost mișcat până la lacrimi, însă ceea ce văd mă face să zic ca Moș Roată al lui Creangă, că dela vorbă și până la faptă este mare deosebire, cel puțin așa se prezintă lucrurile până acum. Nu contest munca și martiriul celor ce au luptat în trecut și a câtorva — foarte puțini însă — cari încă mai muncesc și azi, restul ne mulțumim a poza în martiri sau în eroi și mai departe nimic — sau aproape nimic — ca și cum cu rezolvirea problemei, România-Mare, am ajuns apogeul și trebuie ca pe viitor să ne mulțumim cu ce am făcut în trecut, trăind și hrănindu-ne din el.

Ne lăudăm cu ce am făcut și nu ne punem la treabă cinstită spre a consolida, spre a trăinici, ceea ce am făcut, par'că altora le-ar rămânea sarcina să ducă mai departe ceea ce noi am început. Nu, de o mie de ori nu, această sarcină tot noi, cei ce am contribuit la împlinirea visului, trebuie s'o ducem mai departe, atât timp, cât Bunul D-zeu ne va îngădui la suprafața acestui pământ.

Și când vedem prin ce sbucium, prin ce frământări trece lumea astăzi, se impune tot mai multă voință, tot mai multă muncă, tuturor fiilor acestei țări: atât muncitorului de pământ, cât și muncitorului industrial, atât celui comercial — lasă că acesta și așa muncește destul de mult, însă numai pentru punga sa, ce par'că nu mai are fund — dar mai ales muncitorului intelectual i-se cere să muncească, căci el este cel mai în măsură să știe ce să facă și cum trebuie să muncească.

Poate mi-se va obiecta de acesta din urmă, că trebuie să fim plătiți pentru aceasta, da așa zic și eu, având în vedere traiul de astăzi, însă trebuie să muncim ca să fim plătiți și să nu ne îndepărtăm dela datorie, sau mai bine zis dela aceea pentru care am fost croiți, căutând prin aceasta mai mult roadele muncii, decât munca în sine.

Munca cea mai intensă au avut-o și o au și acum, mai ales acum, factorii culturali dela sate, în special preoții și învățătorii și accentuez aceasta, pentru că acolo se simte mai multă lipsă de lumină. Un sat fără acești apostoli, trăește în întuneric și Doamne multe sate au mai rămas în întuneric acum, când se simte mai multă lipsă de lumină.

Poate vă închipuiți, că toți acei ce nu sunt la posturile lor, pe toți i-a mistuit războiul? Așa de unde? E drept, că o parte din ei s'arman și-au lăsat oasele cine știe prin ce meleaguri fie-le țărâna ușoară, mânați nu de dragostea de neam și de patrie, ci de asupritorii de eri și pentru ideal strein, vorbesc de Ardeal și de acei ce n'au avut puțința să treacă la frații liberi, ce luptau pentru ei. Celelalte părți să nu le căutați mormântul, pe unde sunt cei dintâi, ei trăesc și nici nu trebuie să te obosești mult, că-i găsești mai repede decât gândești. Și pentru a-i găsi să lăsăm să vorbească faptele:

Am un obicei, care poate la unii nu le prea face plăcere, acela de a sta cu sătenii de vorbă, ori de câte ori mi-se prezintă ocazia și dacă văd că ea întârzie, o caut eu, căci niciodată n'am simțit mai multă plăcere, decât a sta la vorbă cu acești umili muncitori, spre a-i ajuta cel puțin cu sfatul, dacă nu într'alt chip. Nici odată nu te simți mai bine ca într'ai tăi, se vede pentru a se împlini zicala cumintelui nostru popor: „Omul la teapă și apa la matcă“. Și când văd un grup de săteni, sau numai un singur chiar, venit cine știe pentru ce treburi pri oară, caut și întru în vorbă cu el:

— Bună ziua bade! Ce mai faci?

— Mulțam frumos de întrebare dle.

— Da de unde ești și cu ce treburi pe la oraș?

— Apoi sunt de cătă . . . M. din satul .

N. și-am venit să mai cumpăr câte ceva pentru casă. Dar, dle par'că te văd după vorbă că-i frumoză Română de ai noștri, ce se mai aude, și de, de știți multe, că aflați mai iute de prin gazete, decât de pe sate mai nu mai știm nimic ce a fi cu noi de când cu România-Mare?

— Dar despre ce vrei să știi?

— Păi, Măria Ta, tot se vorbește că are să ne dea pământ, că are să se mai ieftinească traiul și că ne putem și noi da feciorii la învățături mai înalte, nu ca pe timpul Ungurilor, că nu mai încăpeai de ei?

— Așa-i bade, însă trebuie răbdare, că toate o să se facă bune cu încetul și cu vrerea Bunului Dumnezeu, acum de abia am legat și noi gura pânzei, cum zice Românul.

— Așa-i, dle, cum zici, da văd că de doi ani tot ne amână și se vorovește, că dă pământ și că s'or eftini tăte helea. Am auzit că'n Basarabia și în Regat sunt bucate multe, de ce nu ne aduce și nouă, că pe la noi nu se prea face și nici nu prea este unde să le sameni?

Neavând intenția să m'aleg în parlamentul României-Mari, am trecut cât mai repede peste răspunsul cuvenit și-am luat chestia luminii.

— Dar cu școala cum stați? Cine vă învață copiii? Pe cine aveți preot?

— Preot n'avem și nici pe cine pune.

— Păi cum dv. ați stat fără preot în sat?

— Ba, dar de când cu România-Mare s'o dus dela noi cu Doamnă-sa cu tăt.

— Unde?

— Bageama-i în poliție, aici în oraș.

— Cum, ca preot al poliției de aici?

— Ba nu, îi polițein, nu-ș ce-i aici la poliție, ori la vr'un resort, îi Domn de heia mari, după cum am auzit noi.

— Ei cum, se poate ca un preot să-și lase popia, Sf. Evanghelie și crucea și să se apuce de alte treburi, fără să mai fie luminător al neamului?

— Păi, doar nu numai al nost o făcut așa, mai mulți Dni părinți au lăsat bisericile și unii își pe la poște, alții pe la trenuri, alții pe la resorturi, alții . . . mai știu eu pe unde mai sunt?

— Dar școala cum merge?

— Păcat de așa mândrețe de școală dle, îi nouă nouă, că-i făcută înaintea bătăii și are vr'o 5 clăsi, da la ce folosește, îmi pare că numa'nt'o sobă umblă copiii hăi de Ungur; ei își mai puțin ca noi și au învățator și noi mai mulți ca ei și n'avem nice unu!

— Dar n'ați avut niciodată învățator român?

— Aice-i baiu mare, dle, că înainte de a fi România-Mare aveam 2, nu unu și amu n'avem nici unu. Unu, bagsama, s'o dus într'alt sat, acolo de unde-i, iar hălălatu nu-ș ce Domn mare-i prin oraș, că n'o mai dat pe la noi și copiii noștri rămân fără carte, că-i mai rău amu cu România-Mare.

— Apoi nu v'ați interesat să găsiți măcar unul?

— Ba o spus de aici dela Dnu Revizor, că o să ne trimeată unu, ce treabă o putea face, că-i de hăi, cari au făcut cursurile pe vară.

Și după cum vezi, dle, am rămas, noi sătenii, copiii nimănu!

Grăbit, deși nu aveam nici o grabă, m'am despărțit de convorbitorul meu, nu că n'avem ce-i spune și când am simțit că nu mă poate auzi, am oftat adânc, dar am găsit pe cei ce nu-s la posturile lor.

Un alt caz:

Eram în clasa mea dragă, când mă pomenesc într'o bună zi cu directorul școlii că-mi aduce un nou învățăcel foarte sfios și după port l'am cunoscut că-i dela sat, voind a-l cunoaște mai bine și ce a putut să învețe, îl chem la mine cu blândețe și-l întreb:

— Cum te cheamă băețas?

— N. N. fu răspunsul molatec, dupăce schimbabil de câteva ori din umere, cuprinzând tot de atâtea ori cu privire viitorii lui conșcolari, înroșindu-se până în albul ochilor.

— La ce școală ai învățat până acum?

— Pe sate dle.

Îl așezai într'o bancă, recomandându-i să vie regulat la școală, iar celorlalți școlari, să fie buni cu el. În altă zi, dupăce s'a mai deprins cu aerul clasei în ora de L. română, îl pusei să citească din cartea lui, o bucată care-i place mai mult. Cu chiu, cu vai, îi făcu-i să citească câteva

rânduri, însă a mers greu, greu de tot. Întrebându-l că de ce cetește așa greu, mi-a răspuns că n'a avut cine să-l învețe; anul trecut doar de câteva ori i-a învățat Dnu Părinte, că învățătorul lor, pe care nici nu știa cum îl cheamă, a venit doar numai de câteva zile, la începutul anului și că de atunci nu l-a mai văzut și că a auzit că-i funcționar la un oficiu în oraș, nu mai este învățator.

Nici acesta nu mai trebuie căutat. Și câte cazuri de acestea n'or mai fi? Au rămas biserici și școale pustii, precum și sate în întuneric și nu se știe de nu vor mai rămânea tot mai multe, dacă conducătorii noștri nu vor lua măsuri de îndreptarea răului. Întorcerea la vechele posturi cu un salariu, din care să poată trăi mai omenește, iar dezertarea lor, căci n'o pot numi altfel, să deschidă cât mai mult ochii făuritorilor acestor fapte, ca să pună tot mai multă râvnă în infiltrarea dragostei de misiune în viitorii apostoli ai neamului.

Cât de dulce îmi răsună'n urechi și astăzi, după 18 ani de apostolat, vorbele blânde și pline de înțelepciune ale inimosului meu fost profesor Onișor, supranumit de noi și „Moș Gavril“, de loc de prin părțile Bistriței-Năsăud, mort acum 8—9 ani, „Dzeu să-i ierte și să-i fie țărâna ușoară“.

„Fiți vrednici apostoli, veșnic la datorie pentru împlinirea visului nostru cel mare și atunci din vârful Carpaților vom privi o Românie-Mare și puternică“.

I. Angheliu, instigator.

*****

Frângurele.

— M. Eminescu.

Pentru o minte mare în lume totul e problemă, ipoteză, pentru 75 de dramuri de crier, totu-i sigur . . .

*

Naționalitatea trebuie să fie simțită cu inima și nu numai vorbită cu gura. UK

*

O seamă de politicieni, nu văd în stat decât mecanismul succesiunii la putere.

*

Când inima cu vârsta se împietrește, atunci n'o mai poți îndrepta, o poți numai rumpe.

*

Sistemul instrucțiunii noastre, neintemeindu-se pe priceperea obiectelor predate, ci pe memorizarea de reguli abstracte și de cuvinte, copilul n'are niciodată acel repaus al creierului, care consistă tocmai în întrebuintarea nu simultană, ci consecutivă a facultăților.

(Cât de bine se potrivesc aceste observații ale poetului-gânditor, scrise prin anii 1875—76, când era Revizor școlar — la stările instrucției primare din zilele noastre. Nota Red.)

„Casa Invățătorilor“ din Cluj.

În câțiva numeri consecutivi din ziarul „Patria“, se aduce în discuțiune chestiunea „Casa Invățătorilor“ din Cluj, din partea Dlui Dr. O. Ghibu. Dsa încearcă în fel și chip să contesteze unul din cele mai sfinte drepturi, ce au moștenit învățătorii români de dincoace de munți, arătând cum fostul Consiliu Dirigent, care reprezenta și avea puterea executivă a Statului nostru, în calitate de succesor de drept al fostului Stat maghiar, a avut tot dreptul să dea o altă destinație acestei instituțiuni.

Invățătorimea română, simțindu-se îndatorată pentru prestigiul ca și pentru marile ei interese, să clarifice în mod definitiv această chestiune în fața opiniei publice nepărtinitoare, în cele următoare — sprijinită pe documente autentice, supune judecății întregii lumi următoarele:

Înainte de toate voim să întregim adevărul, că fostul Consiliu Dirigent, în ședința sa din 4 Febr. 1920 a adus hotărârea, în senzul căreia „Casa Invățătorilor“ din Cluj trece în mod provizor în administrația universității. (Vezi procesul verbal al ședinței sus amintite p. 14).

Faptul că și Consiliul Dirigent a făcut această rezervă, hotărând trecerea „Casei Invățătorilor“ în administrarea universității din Cluj, numai în mod provizor este de ajuns a concluda că aceasta instituție, nu era o clădire, proprietate de stat ca oricare alta, ci ea constituia de fapt averea unei societăți, care era societatea filantropică „Fondul Eötvös“ al învățătorilor, și care în urmărire are și trebuie să aibă o continuitate. Și pentru a înțelege și mai bine această continuitate, credem de necesar a da în cele următoare un scurt istoric, atât al fondului „Eötvös“, cât și al înființării acestei case.

Fondul Eötvös a luat ființă în anul 1875 prin stăruințele și propaganda vie a câtorva învățători maghiari în frunte cu Péterfi Alexandru, fost învățător, iar mai târziu profesor de școli normale.

Întru început această societate purta numele „Societatea de ajutorare regnicolară a învățătorilor“. Mai târziu contopindu-se și cu alte societăți de aceasta natură, tot ale învățătorilor, a primit numirea de „Fondul Eötvös al învățătorilor din Ungaria“.

Aprețind statul maghiar munca învățătorilor săi, de sigur la intervenirile și solicitările conducătorilor acestui fond, statul a votat prin parlament suma însemnată de 1.000.000 cor. cu indicația expresă, ca din acești bani să se ridice două palate, unul în Budapesta și altul în Cluj, cari să fie puse la dispoziția fondului „Eötvös“, care va organiza în ele două cămine, menite să adăpostească și întrețină cu cheltuiala fondului băeții de învățători, cari urmează studiile la cele două universități. Aceasta hotărâre și dona-

țiune a fostului stat maghiar nu era altceva, decât prinosul de recunoștință și omagiul unui întreg popor adus muncii învățătorilor săi. Căci iată cum ne spune pisanja dela intrare în „Casa Invățătorilor“ din Cluj: Edificată pe timpul domniei Regelui Francisc Iosif, fiind ministru al cultelor și instrucțiunii publice Vlasics, mai târziu Berzeviczy, pe teritoriul dăruit gratuit de orașul Cluj, la inițiativa fondului „Eötvös“, cu banii dăruți de națiunea maghiară, ca prinos de recunoștință pentru munca de obște a învățătorilor săi.

Fondul „Eötvös“, a fost o societate cu caracter pur filantropic, căci scopurile lui principale erau:

1. Să împartă stipendii băeților membrilor săi de drept.

2. Să ajute pe văduvele și orfanii membrilor săi de drept.

3. Se acorde ajutoare acelor membrii de drept ai săi, cari din pricină de boală nu pot rămâne în funcțiune și primesc o penziune bagatelă.

4. Se acorde ajutoare de bani pentru cazuri de boale grave pe seama membrilor săi de drept.

5. Să ocrotească și întrețină în cele două cămine din Budapesta și Cluj, parte bursieri, parte semibursieri pe acei băeți ai membrilor săi, cari urmează studiile la universitățile din cele două centre.

Membrii de drept ai fondului erau numai învățătorii, conducătoarele grădiniilor de copii, profesori de școli normale și civile, funcționarii inspectoratelor școlare, cu un cuvânt corpul didactic primar normal și civil. Toți ceilalți nu puteau fi decât membrii extraordinari ori fondatori, cari n'aveau drept decisiv în adunările societății. Membrii de drept prin urmărire nu puteau fi ministrii, ori alți funcționari din administrația superioară a învățământului. Numărul covârșitor al membrilor societății „Eötvös“, care în timpul din urmă atingea cifra de peste zece mii, erau învățătorii, pentru că de fapt această societate era a învățătorilor. Și din 120—125 studenți cari erau primiți în Casa Invățătorilor din Cluj și Budapesta, numărul covârșitor erau băeți de învățători. Așa pe ex. în anul 1907, din 118 studenți primiți în Casa Invățătorilor din Budapesta, 92 erau băeți de învățători, iar din 125 băeți primiți în „Casa Invățătorilor“ din Cluj, 70 erau băeți de învățători, între cari 11 români.

Tot ca puncte de lămurire ne vor servi și următoarele: Amândouă palatele mai sus pomenite au fost edificate cu anumită destinație: să servească exclusiv ca cămine unde să fie primiți băeții de învățători și alți membrii de drept ai fondului „Eötvös“, cari urmează studiile la cele două universități. Aceste instituții

au stat deci sub administrarea fondului „Eötvös“ și ele nu aveau nimic a face cu universitatea, atât doar că studenții ca se întrețineau în ele, erau studenți universitari, cari în studii și alte discipline, trebuiau să se conformeze regulamentelor universității. În ceea ce privește susținerea lor în cămine, afacerea trecea în sfera de competență exclusiv a consiliului de administrație al caselor, cari la rândul lor, erau sub ascultarea fondului „Eötvös“ din banii căruia să și întrețineau.

Atât consiliul de administrație cât și directorul-administrator erau aleși în adunarea generală a fondului de către membrii acestuia, deci de către învățători. Niciodată, de când s'au înființat aceste instituții n'au fost conduse de profesorii universitari, cari nefiind membrii fondului, nici nu puteau fi aleși de atari. Statutul spune, că director poate fi ales numai dintre membrii de drept ai fondului. Așa „Casa învățătorilor“ din Cluj, a fost condusă îndată după inaugurare (30 Sept. 1904 cu care ocazie a participat ministrul instrucțiunii, Asociația inv. maghiari și-a ținut tot-atunci adunarea generală), de fostul revizor școlar din Cluj, Fr. Kosma, după care a urmat învățătorul Bartha Pál, care mai târziu a trecut ca subrevizor școlar în Kispest, după acesta a urmat M. Jozsa, asemenea fost învățător.

Casa învățătorilor din Cluj se susținea din fondurile și rezervele de bani ale fondului „Eötvös“, din contizațiile membrilor și din subvenția statului. Statul nu numai că a ajutat edificarea acestei instituții — dar el îi mai da și o subvenție anuală, care se întrebuința la întreținerea studenților, și tot statul era obligat, după cum arată statutele Casei învățătorilor, aprobate de ministrul instrucției, ca să întrețină acest edificiu în stare bună, suportând toate spesele de curățit, reparat, adaptare, mobilier etc. Și pentru toate aceste statul maghiar și-a rezervat 3 lucruri: a) dreptul de supraveghere a activității fondului „Eötvös“, b) dreptul de supraveghere a conducerii casei, prin un comisar guvernial și alți 5 membrii în Consiliu de administrație al casei și c) dreptul de proprietate al casei.

Este absurd a trage de aci concluzia că aceasta casă era o instituție de stat, este fără logică a concluda că statul rezervându-și dreptul de proprietate asupra acestei case, ar fi avut vre-odată de gând să schimbe destinația ei și este o interpretare prea cutezată să zici că statul român, dând o altă destinație „Casei învățătorilor“ din Cluj, este chiar în spiritul actului de fundație. Dacă parlamentul care reprezenta națiunea a votat milionul de coroane fondului „Eötvös“ cu indicația expresă ca din acești bani să edifice două cămine în cele 2 centre universitare, pentru adăpostirea băeților de învățători, numai dl Ghibu mai găsește în acest act de fundație o astfel de interpretare, care o face pentru a-și justifica procedura. Căci o schimbare

a destinației era în drept — în cazul nostru, să o facă așisderea parlamentul, care a și votat banii.

Rezerva ce și-a făcut-o statul de a rămânea această casă ca proprietate a sa se atribue altor exigențe. Unde ar mai putea exista un stat, care să doneze un milion coroane, plus subvenție anuală, fără a-și face rezervele sale. Nici un stat pe luncă nu poate fi așa de puțin prevăzător, ca să edifice, subvenționeze și întrețină în stare bună un edificiu și apoi să-l doneze fără rezerve unei societăți. El a făcut o donațiune perpetuă atunci, când a pus la dispoziția acestei societăți „Eötvös“ usufructul acestei case, care după cum ne arată aceasta donațiune, „să da în întrebuințare fondului „Eötvös“ atâta vreme, cât acesta o va întrebuința scopului pentru care ea s'a edificat“. (Vezi broșura „Az Eötvös-alap ismertetése“ pag. 17).

*

După aceste lămuriri asupra raportului între stat și societatea „Eötvös“, vom arăta raportul între stat, respective societatea „Eötvös“ și orașul Cluj.

Pertractările între comitetul fondului „Eötvös“ și orașul Cluj, în scopul că acest din urmă să doneze un teritor acomodat pentru edificarea unui cămin, au luat început prin 1900. Cel dintâiu act în aceasta afacere este o adresă iscălită de președintele și secretarul fondului „Eötvös“, în care după ce arată cari sunt scopurile societății „Eötvös“, cere dela orașul Cluj să-i acorde în mod gratuit un teritor acomodat, spre a edifica un cămin, pentru care fondul avea bani votați de stat prin parlament. După îndelungate pertractări, la cari a luat parte fondul „Eötvös“, statul, orașul Cluj, Revizorul școlar din Cluj, Asociația învățătorilor, secția județului Cojocna, (vezi dosarul chestiunii, archiva orașului Cluj) se ajungă în sfârșit la un acord și orașul în ședința congregației din 29 Ian 1902, aduce hotărârea că donează un teritor de 694 st. □ în piața de azi, Ștefan cel Mare, cu indicația expresă de a se edifica pe el o casă de către fondul „Eötvös“, care să servească de cămin pentru acei băeți de învățători, membrii ai fondului „Eötvös“ cari urmează studiile la universitatea din Cluj. Deci absolut congruent cu scopul prefipt de stat, cu prilejul volării milionului de coroane.

Orașul Cluj, condus de acest singur scop, după transarea chestiunii prin toate formele de drept a și stipulat condițiile contractului, pe cari le-a trimis fondului „Eötvös“ și ministerului instrucțiunii. Între condițiile orașului Cluj, sub p. 1 al contractului era următoarea precizare:

„Orașul Cluj pune la dispoziția statului în mod gratuit o parte din teritorul aflător în piața Hunyadi, în mărime de 694 st. □, cu acel scop ca pe el să se edifice o „Casă a învățătorilor“, care stă sub administrația fondului regnicolar de ajutorare al învățătorilor — „Eötvös“.

Orașul Cluj în p. 4 al contractului rezervându-și dreptul de proprietate a intravilanului, totodată obligă și condiționează că statul numai până atunci se poate bucura de dreptul folosinței, până când casa edificată pe teritoriul din chestiune, se întrebuițează exclusiv spre scopul original fixat. În urmare, în cazul dacă „Casa Invățătorilor“ se va întrebuița spre alt scop decât cel original, de orice natură și abatere ar fi acela, stă în dreptul comunității orașanești, a revoca imediat dreptul de folosință, a pretinde îndepărtarea edificiului pe cheltuiala fondului „Eötvös“, eventual a răscumpăra (ei, orașul) edificiul de pe acest teritor, cu prețul ce este a se statori pe cale judecătorească. De această condiție a orașului nu se face amintire în Memorii universității, ci se amintește numai de împrejurarea că statul are dreptul de a rescumpera pe prețul statorit de lege, teritoriul pe care este edificată casa dela orașul Cluj, în cazul când casa se abate dela scopul asigurat. Dar chiar în baza contractului, în caz de schimbare a destinației, orașul vine în raport de prioritate față de stat, căci în acest caz el (orașul) are drept să răscumpere edificiul. Arhiva orașului Cluj ne arată de altfel că condiția statului s'a adăugat ulterior.

Primindu-se în sfârșit și din partea orașului Cluj aceasta condiție a ministerului instrucțiunii, s'a încheiat definitiv contractul de donațiune, repetându-se în p. 7 condițiile contractuali numai în favoarea orașului încheindu-se: în cazul când întrebuițarea casei se va abate dela scopul original, edificiul să fie dărâmat (lebontani) sau rescumpărat de oraș, cu prețul prefapt de către judecător. Iar în schița anexată la acest contract de donațiune și care este parte integrală a contractului se dispune ca dreptul de folosință al intravilanului să transcrie pe fondul „Eötvös“.

Aceste toate, și mai ales condițiunile severe ale contractului arată în mod lămurit, cât de mult țineau ambele părți la menținerea pentru totdeauna a scopului original al „Casei Invățătorilor“.

În anul 1909 s'au început noi intervenții pe lângă orașul Cluj, din partea fondului „Eötvös“ în scopul ca orașul să mai cedeze un teritor pentru lărgirea curții, care era prea îngustă. Pe urma acestei intervenții făcând acum numai de fondul „Eötvös“ orașul mai donează 200 st. □, învoindu-se după cum arată contractul din 29 Aprilie 1909, ca dreptul de folosință al acestui nou teritor, să se transcrie pe fondul „Eötvös“ pe durată de 90 ani, deci până în anul 1999, pe lângă o cotă de 20 cor anual, solvibilă din cassa fondului. Prin urmare atât intravilanul de 694 st. □, cât și cel nou de 200 st. □ sunt transcrise ca usufruct pe fondul „Eötvös“, iar edificiul este dat în folosința acestui fond, atâta vreme, cât acesta îi va păstra mențiunea.

Înainte de a trece la a doua parte a chestiunii noastre, trebuie să amintim că societatea filantropică „Eötvös“ și Asociația Invățătorilor din

Ungaria erau două societăți, cari se complectau una pe alta, sprijinindu-se reciproc în activitățile lor depuse în scopul organizării invățătorilor și ridicării poziției lor culturale, morale și materiale. Acestei omogenități se atribue și faptul pomenit, că deodată cu inaugurarea „Casei Invățătorilor“ din Cluj — și-a ținut aci adunarea generală și Asociația Invățătorilor, cu care ocaziune s'au dedicat articole întregi de către presă, care comenta rolul învățătorimii în viața statului.

*

Preluându-se imperiul în Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș de către poporul românesc, între multe instituțiuni s'a preluat și „Casa Invățătorilor“ din Cluj prin Revizorul școlar al județului Cojocna.

Învățătorii români, în conștiința cărora a trăit dela început idea, că și ei au moștenit o instituție dela fostul stat unguresc, căci ce altceva ar însemna frumoasele cuvinte „Casa Invățătorilor“ scrie pe frontispiciul clădirii, — au așteptat cu răbdare consolidarea și organizarea baremi în parte a școlii românești în ținutul liberat, pentru ca la un moment potrivit să intervină la cei în drept pentru a cere soluționarea chestiunii acestei case în favoarea lor. În congresul din 24 Februarie 1919 s'a pus baza Asociației invățătorilor români, alegându-se comitetul cel dintâi, care mai târziu s'a restaurat în ședința consiliului general ținut la Alba-Iulia în 26 Octomvrie 1919, cu care ocaziune s'a ales ca sediu al Asociației — Clujul. Tot în toamna acestui an a început să apară în Cluj organul oficial al Asociației, revista pedagogică „Invățătorul“. Aveam deci Asociația invățătorilor cu sediul în Cluj, cu comitetul central alcătuit în cea mai mare parte din membrii corpului didactic primar din Cluj și aveam revista „Invățătorul“, care începuse să apară tot în Cluj. Comitetul Asociației noastre, în mâna căruia era depusă acum întreaga conducere de organizare a acestei tinere societăți culturale, nu avea un local propriu al său, unde să se întrunească, unde să-și păstreze archiva, unde să convină pentru a discuta nevoile și pașii de urmat în scopul desăvârșirii operei de propășire a societății ce conducea. Nu avea un birou stabil unde să fie primite adresele secțiilor județene — cari veneau cu acte și cereri de informațiuni; încât nu odată aceste adrese se primeau de particulari, unele chiar rătăcindu-se, fapt care îngreuna prea mult lucrările noastre tehnice de conducere.

În această situație neplăcută comitetul în una din ședințele sale, discutând acest inconvenient, a găsit de sosită vremea ca să ne adresăm celor în drept, pentru a ni-se pune la dispoziție una sau două camere în Casa Invățătorilor din Cluj, pentru aceste trebuințe momentane, până la clarificarea definitivă. În baza acestora subsemnatul am intervenit ocazional la Dl. Dr. O. Ghibu, care, deodată cu mutarea Consiliului

Dirigent dela Sibiu la Cluj, a ocupat, nu știm până azi pe ce bază, locuința din Casa Învățătorilor, luându-și totodată și atribuția de director al ei și l'am rugat în mod cuvințios să binevoiască a ne sta într'ajutor și până la tranșarea definitivă a chestiunii să ne dea 2 camere pentru trebuințele momentane ale noastre, cum și pentru a ne servi aceste încăperi ca loc de întrunire la ședințele „Cercului didactic primar din Cluj“, constituit tot în acea toamnă. Făcându-se promisiuni, că aceasta dorință ni-se va împlini, am tot așteptat să ni-se dea rezultatul pozitiv și să ni-se designeze acele camere. Văzând însă dela un timp, că față de promisiunea dată nu se ia nici o măsură pentru realizare, am intervenit și a doua oră. Atunci însă, așa se vede dl Dr. O. Ghibu s'a resgândit și la spusele mele, că ar fi bine să ni-se anticipe cel puțin atâtea favor, să avem și noi un loc de întruniri, mi-a răspuns acum categoric că „acea casă nu este a învățătorilor, și nu se poate prin urmare libera nici o cameră pentru trebuințele învățătorilor“.

La dosarul chestiunii, în Ministerul Instrucțiunii sunt urme despre aceasta. Pe coala de hârtie care conține conceptul prin care se hotărăște trecerea Casei Învățătorilor în administrația Universității din partea dlui Dr. Ghibu, se găsește ultimul pasagiu care zice că se dă câte două camere pentru corpul didactic, universitar, secundar și primar din Cluj pentru a servi ca loc de întruniri. Dar peste acest pasaj se află două trăsături de peană. Din ce motiv și-a schimbat dl Dr. Ghibu hotărârea luată odată, nu suntem în măsură a cunoaște până în aceste momente.

Ca unii însă, cari eram absolut convinși și suntem până în ziua de astăzi despre dreptul ce avem asupra acestei case, am continuat mai departe pașii de lipsă în calitatea noastră de răspundere. Căci datoria comitetului Asociației era și este nu numai a conduce aceasta societate, ci este și aceea de a veghea și revendica toate pretențiile juste ale învățătorimii române față cu oricine. Revendicarea dreptului asupra acestei constituțiuni moștenire, cade prin urmare tot în sarcina comitetului Asociației, care însă nu cere predarea ei în administrarea Asociației, ci această Asociație ca suverană, a cerut și cere predarea casei în administrația și folosul fondului „Gheorghe Lazar“ înființat și organizat la inițiativa Asociației, ca o organizațiune aparte și ca o continuitate a fostului fond „Eötvös“, pentru teritoriul anexat la România.

Urmând deci mai departe lucrările în scopul de a ni-se da aceasta instituțiune, în una din ședințele comitetului Asociației noastre, am alcătuit statutele „Casei Învățătorilor“, pe cari le-am înaintat în 3 exemplare Resortului de Culte și Instrucțiune spre aprobare în ziua de 18 Decembrie prin o deputațiune de 4 membrii în funte cu președintele dl Traian Șuteu, însoțindu-le de următoarea adresă :

Domnule Ministru :

Popoarele cari au știut aprecia valoarea muncii desfășurată de învățătorime au înființat pe seama lor diferite instituții, ca munca acestor semănători să fie cât mai mult ușurată. Intre aceste instituții loc de frunte ocupă și „Casa Învățătorilor“. Aici în Cluj, atâpânitorii de eri au ridicat după cum spune pisania dela intrare „Casa Învățătorilor“, — ca un mesagiu adus muncii învățătorilor.

Trecând această instituție sub administrația On. Resortului de culte și instrucție publicat Asociația Învățătorilor români din Ardeal, Banat și părțile unghurene, se îndreaptă spre D-Voastră, Domnule Ministru, cu rugăminte să binevoiți a o da destinației sale. Fiind această instituție unică în întreagă țara, învățătorimea noastră dorește ca să rămâie neschimbat caracterul ei. Orice abatere dela destinația ei, care după cum suntem informați se intenționează a se face — este egale cu o lovitură ce se dă demnității noastre. Dacă streinii au știut aprecia munca învățătorilor așa de frumos, cu atât mai vârtos suntem în drept a cere noi, dascălii români, să fim răsplătiți. căci doar și noi am contribuit cu ceva la făurirea zilelor de astăzi.

Comitetul central al Asociației învățătorilor, ca factor executiv al adunării generale, a hotărât înființarea „Fondului Gheorghe Lazar“, care sporit prin cotizațiile membrilor, donațiuni, subvenții va avea menirea, ca la primăvară să ia conducerea „Casei Învățătorilor“, care ne va ajuta mult la munca grea de a deschide drumuri nouă către progres și bună stare. În acest scop am compus statutele cari ne luăm voe a le alătura în 3 ex. în original spre binevoitoare aprobare.

Nădăjduim, Domnule Ministru, că veți da o deslegare mulțumitoare acestei chestiuni de viață pentru școală și învățătorime, reîntregând corpul didactic primare în toate drepturile asupra „Casei Învățătorilor“. Prin aceasta veți aduce un serviciu de mare preț școalei primare românești, ai cărei stâlp puternic vă considerăm.

Cluj, la 18 Decembrie 1919.

Pentru Asociația învățătorilor :

(ss) Traian Șuteu,
președinte.

(ss.) Const. Iencica,
secretar general.

(ss) Andrei Pora,
preș. com. cens.

La această adresă pe care am urgit-o în mai multe rânduri și care adresă a fost înregistrată numai în 15 februarie 1920, deci două luni a stat neînregistrată într'un oficiu public (vezi registratura Ministerului Instrucțiunii“ Secretariatul general Cluj), am primit cu data 20 Februarie 1920, următoarea adresă :

Instituția „Casa învățătorilor“ se dispune la alte dispoziții în întrebunțarea universității din

Cluj, spre a servi drept cămin special pentru studenții în litere. Universitatea va avea să dea acestuia o organizație specială potrivită scopului pe care acesta va avea să-l urmărească și anume: Pregătirea de profesori pentru învățământul secundar, normal și civil. În casa învățătorilor vor fi primiți cu precădere fiii de învățători și întru cât nu sunt înscriși la litere și științe vor fi trecuți la „Cămin“ și primiți în schimb dela „Cămin“ studenți înscriși la litere și științe.

Cluj, la 20 Februarie 1920.

p. Șeful resortului:

(ss) Dr. Ghibu,
secretar general.

Mărturisim că din desfășurarea acestor interveniri ale noastre și proceduri ale Resortului, nu înțelegem două lucruri, penruce a trebuit să stea o adresă oficioasă, fie că avea sau nu bază de drept, 2 luni neînregistrată la un Minister public și a doua, cum s'a putut da „Casa Invățătorilor“ în întrebuințarea și administrația universității în sensul cum s'a dat, neținându-se seamă de hotărârea fostului Consiliu Dirigent, care admițându-o pentru un moment de legală suna din literă în literă:

„Casa Invățătorilor“ se întrebuințează în primul rând pentru adăpostirea de copii de învățători, studenți universitari. Întrucât nu ar fi destui, se primesc și alți universitari, studenți în litere și științe. În mod provizor se dă în grija universității“.

Din acest deciz să vede clar că în „Casa Invățătorilor“ din Cluj trebuie să fie primiți toți băieții de învățători dela toate facultățile, și întru cât vor mai rămânea locuri, pot fi primiți și alți studenți, cari nu sunt fii de învățători, dar cari trebuie să fie înscriși la litere ori științe. Iar noi știm că după organizația actuală, băieții de învățători dela facultatea de drept și medicină nu sunt primiți în „Casa Invățătorilor“, apoi schimbul cu căminul nu poate fi admis în baza hotărârii Consiliului Dirigent, și acest Consiliu Dirigent nu hotărăște niciodată, nicăieri, că copiii de învățători vor fi primiți cu precădere în amândouă căminele universității din Cluj.

Avem de altfel cazuri chiar în ziua de azi, când băieți de învățători nu sunt primiți nici în căminul studentesc, nici în „Casa Invățătorilor“.

Credem că aci e locul să constatăm două lucruri foarte importante în chestiunea noastră. Trecerea „Casei Invățătorilor“ în întrebuințarea universității s'a făcut în ședința Consiliului Dirigent din 4 Februarie 1920, atunci, când adresa Asociației învățătorilor prin care cerea preda casa, sta neînregistrată la Resortul Cultelor, iar al doilea — Consiliu Dirigent, dispunând trecerea acestei case în mod provizor, în grija universității și dispunând că în aceasta instituție să fie primiți în primul rând copii de învățători, studenți universitari, a recunoscut implicit dreptul învățătorilor români asupra acestei instituțiuni.

Și acum am voi să știm pe ce puncte se razimă dl Dr. Ghibu când susține categoric — că aceasta Casă nu este a Invățătorilor și că aceștia nu-și pot „aroga preferenți neîntemeiate, sau a-și însuși calități streine“.

*

Chestiunea „Casa Invățătorilor“, după aceste demersuri a fost ajuns la un oarecare punct static, iar noi învățătorii pătrunși de sfințenia dreptului ce avem, ne cugetăm asupra pașilor ce vom avea de urmat mai departe, căci soluția dată nu putea fi pentru noi respectarea integrală a dreptului ce avem, oricât se pare cuiva, că aceasta soluție ar fi putut mulțumi pe învățători.

Între timp se întâmplă schimbarea guvernului, desființarea Consiliului Dirigent și înlocuirea șefilor de Resorturi cu secretarii generali actuali. Firm hotărâți a continua mai departe pașii pentru câștigarea dreptului asupra Casei Invățătorilor, chiar dacă nu se întâmpla aceasta schimbare politică, după instalarea noului secretar general al instrucțiunii, dl Dr. Octavian Prie, chiar la solicitările Dsale ne-am prezentat o deputațiune de 10 membri, cerând între alte, să binevoiască a reveni asupra hotărârii Consiliului Dirigent și a preda Casa Invățătorilor fondului „Gheorghe Lazar“. Dl secretar general primindu-ne cu deosebită afabilitate, a laudat procedura noastră de a ne cere drepturile ce avem, declarându-ne că cunoaște chestiunea și e hotărât a preda aceasta instituție aceloră căroră le compete, — învățătorilor. Ne invită totodată, ca să aducem toate documentele ce mai posedăm, penruca să vadă clar care este situațiunea. Ne dă chiar autorizație ca să cercetăm dacă e lipsă arhiva casei, penru a găsi cele trebuincioase.

Bazați pe aceste, în una din zilele următoare am prezentat dlui secretar general toate documentele ce posedam, făcând istoricul fondului Eötvös și al Casei Invățătorilor, așa cum am arătat la începutul acestor lamuriri. Dsa a văzut și citit Statutele fondului și ale Casei Invățătorilor, i-am prezentat anuarele societății și ale Casei Invățătorilor, a văzut socotelile și forma cum se întreține această instituție până acum, i-am expus planul în care voim să organizăm noi învățătorii români acest fond, — schimbându-i numele în „Gheorghe Lazar“, cum voim să întreținem casa, ce cote dorim să punem, în sfârșit, timp de mai bine de 2 ore am discutat împreună aceasta chestiune din toate punctele de vedere, după cari Dsa, în fața alor încă 2 domni de înaltă poziție a declarat următoarele: Acum sunt în clar cu „Casa Invățătorilor“ din Cluj și mă bucur nespun de mult, că în sfârșit m'am convins, că ea este nici a unora, nici a altora, ci este a învățătorilor. Vreau să i-se dea și mai departe nealterat destinația avută, penru a avea aceasta instituție o continuitate, care va fi penru statul român cel mai puternic motiv, ca să ne primim capitalul și partea cuvenită a fundațiilor — cu ocaziunea lichidării cu statul unguresc.

Vă alcătuiți dlor învățători statutele fondului Gheorghe Lazar și ale Casei învățătorilor, prin congresul Dvoastră, și prezentați-mi-le spre aprobare, pentruca la toamnă să puteți intra în dreptul Dvoastră.

Bazați deoparte pe convingerea noastră, iar de altă parte pe a dlui secretar general, care a dovedit o bunăvoință față de toate problemele învățătorilor, am convocat congresul învățătorilor români pe zilele 1 și 2 August în Cluj, în programul căruia la p. 7 aveam: „Casa Invățătorilor“ și înființarea fondului „Gheorghe Lazar“. Am înființat și alcătuit statutele acestui fond, precum și ale „Casei Invățătorilor“, luând de bază statutele fondului „Eötvös“, firește cu modificările și adaptările cari se impuneau prin schimbările politice provenite din războiu și ținând seamă că dacă fondul „Eötvös“ a lucrat în fosta Ungarie după concepția statului unguresc, de sine se înțelege că acest fond „Gheorghe Lazar“ al învățătorilor români va lucra după concepția și trebuințele statului românesc, și având în folosință „Casa Invățătorilor“ din Cluj, cu ajutorul acesteia va desvolta o activitate din punct de vedere al învățătorilor români și al statului român. Am menținut în acele statute scopurile de binefacere și filantropie ale fostului fond „Eötvös“, de sigur într-o măsură mai redusă, căci fiind societatea tinără, nu s'ar putea estinde așa mult. Și aceste scopuri sunt: a întreține în „Casa Invățătorilor“ din Cluj băeții a celor învățători săraci, orfani, cari urmează studiile la facultățile universității din Cluj, a da burse acelor băeți de învățători, cari urmează studiile la universități străine, iar ca scop ceva mai îndepărtat, a înființa sanatorii pentru învățătorii români, acești muncitori cari își ruinează sănătatea și fizicul, în slujba de obște a statului nostru.

Pentruca publicul mare să cunoască intențiunile învățătorilor preconizate în înființarea fondului „Gheorghe Lazar“ lăsăm de altfel să urmeze scopurile acestui fond și scopurile ce doriau să realizeze prin „Casa Invățătorilor“ — așa cum sunt în statute.

Scopul fondului „Gheorghe Lazar“ este:

- a) a veni în ajutorul membrilor săi, precum și a familiilor acestora;
- b) a înființa și susține cămine pentru băeții și fetele membrilor săi, cari studiază la școli superioare și medii;
- c) a înființa sanatorii;
- e) a distribui burse acelor băeți ai membrilor, cari își fac studiile la universități române și străine.

Iar scopurile „Casei Invățătorilor“ sunt:

A da ajutor moral și material copiilor membrilor de drept ai fondului „Gheorghe Lazar“, cari în baza bacalaureatului sau a diplomei de învățător, urmează studiile la universitatea din Cluj, ori alte școli superioare, având o purtare bună și progres în studii;

Pe lângă acest scop general în „Casa In-

vățătorilor“ din Cluj se va adăposti o bibliotecă și un muzeu pedagogic al Asociației învățătorilor români. Tot în aceasta casă se va instala biroul fondului „Gheorghe Lazar“.

Tot aci pomenim că funcționarii fondului „Gheorghe Lazar“ au fost aleși de congresul învățătorilor, din învățătorii orașului Cluj, în frunte cu revizorul școlar al județului Cojocna, ca președinte, iar comitetul fondului compus din 60 membrii, a fost ales — reprezentând toate județele, — dintre cei mai de valoare învățători, profesori de școli normale, civile și Revizori școlari. Acest comitet, firește este provizor, până la aprobarea statutelor așa cum se obicnuiește la înghetarea oricărei societăți. După aprobarea statutelor — se va alege comitetul definitiv, pe durată de 3 ani, așa cum prevăd statutele. Înființarea acestui fond, mai bine zis, organizarea în senz românesc a fostului fond „Eötvös“, rămas pe teritoriul anexat la România, dezbateră statutelor fondului și ale „Casei Invățătorilor“ s'a făcut în congresul sus pomenit după toate formele, la discuție luând parte cei mai de seamă membrii și alți oameni de bine și după o dezbateră care a durat 1 zi și jumătate, statutele, cetite pe articole, au fost primite cu unanimitate de către peste 200 reprezentanți oficiali ai învățătorilor români din toate județele.

După congres, comitetul a înaintat atât statutele fondului „Gheorghe Lazar“, cât și cele ale „Casei Invățătorilor“, Ministerului Instrucțiunii, Secretariatul General din Cluj, — spre aprobare.

(Va urma).

A. Pora și G. Almășan.

*****

Frângurele.

— N. Iorga. —

Pedagogia e surrogatul științific al iubirii
părlutești către copii.

Biruința ta începe când dușmanii întrebun-
tează armele tale

Educarea, cultivarea poporului este un pro-
gram așa de necesar și așa de vast, încât el
trebuie să unească toate personalitățile din toate
partidele, să formeze punctul principal de activi-
tate pentru orice om de bine, care nu înțelege
a face din România-Mare o firmă tricoloră pentru
aventuri economice.

◆◆◆◆

După cercetări rigurose științifice s'a calculat
că 3 ore de muncă intelectuală obosesc cât 10
ore de muncă grea corporală.

Dacă omului îi lipsește aerul, moare în 4
minute; de lipsă de apă poate duce o săptămână;
la o completă lipsă de somn, omul nu poate trăi
decât 10 zile.

OFICIALE

CIRCULAR

către toți directorii și învățătorii școlilor primare.

Voidnd a contribui prin revista noastră la dezvoltarea gustului pentru îmbrățișarea problemei monografiilor școlare, care trebuie să ne preocupe neîncetat pentru a da probe deoparte de nota distinctivă ce există între noi învățătorii și între alte categorii de funcționari călăuziți de alte scopuri și rosturi și pentru a veni și în felul acesta în ajutorul istoricilor români, cari vor să alcătuiască o istorie a școlii primare românești, facem un călduros apel la toți directorii și învățătorii școlilor primare din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș ca să ne trimită clișeele școlilor ce conduc, însoțite de câte un scurt istoric, arătând și numele învățătorilor cari sunt aplicați de prezent la acele școli cum și calitatea. Vom designa o rubrică specială în revista noastră sub denumirea „Monografii școlare” înregistrând acolo tot ce poate fi utilizat pentru scopul menționat. Astfel vom ajunge a cunoaște situația școlilor noastre primare și a ne încânta de pompoasele edificii rămase nouă ca mostenire. ca tot atâtea temple ale culturii și slovei românești.

Redacția rev. „Învățătorul”.

*

Către toți învățătorii români.

Având nevoie de a cunoaște numărul exact al învățătorilor români, cari făceau parte pe vremuri din societatea „Eötvös”, a învățătorilor din fost-a Ungarie, invităm pe toți colegii să ne comunice aceasta pe o carte poștală. Comunicarea să cuprindă și arate, durata timpului și solvite la acel fond. Controlarea executării acestei ordoanțe cade în sarcina comitetelor secțiilor și în special a preșidenților acelor, cari vor avea să se convingă cu ocaziunea proximei adunări județene — dacă s'au conformat toți învățătorii din județul lor acestei invitații, iar care nu, să fie provocat a satisface fără amânare.

Atragem și cu acest prilej, atenția organelor noastre executivă din județe, că nunca noastră din centru numai așa va putea arăta rezultate, dacă vom fi sprijiniți așa cum așteptăm și dacă ordinele noastre se execută întocmai

Biroul asociației :

Secretar general :
G. Almășan.

Președinte :
Tr. Șuteu.

*

AVIZ

Consiliul general. În 7 Noembrie a. c. s'a ținut în Cluj, adunarea Consiliului general al Asociației noastre, în care s'a deliberat asupra celor două puncte. În ambele chestiuni s'a redactat și înantat câte un nou memoriu general, alcătuit pe baza memoriilor venite dela secțiile județene.

Tot în aceasta ședință s'a reorganizat comitetul central, alegându-se dl Gavril Almășan ca secretar general, în locul dlui Constantin Iencica — demisionat. Pentru postul de cassier general s'a ales cu unanimitatea voturilor dl Dumitru Hancu, dir. școlii prim. No. 1 din Cluj,

în locul dlui George Stelea, care a rămas ca administratorul revistei „Învățătorul”.

Pentru viitor deci ne rugăm să se observe următoarea procedură și deosebire.

Toate adresele cari privesc organizarea asociației noastre, procele verbale ale secțiilor, informații privitoare la organizarea subiecțiilor, etc. — să se adreseze dlui G. Almășan, secretarul general, Cluj, str. Pop No. 35.

Toate chestiunile financiare ale Asociației, mandate poștale, cotizațiile membrilor, conspectele membrilor cu sumele solvite ori restante, etc. să se adreseze dlui Dimitrie Hancu, cassier general, Cluj, str. Pop No. 35.

Toate abonamentele revistei „Învățătorul” scrisori de reclamație, schimbări de adrese, cu un cuvânt tot ceea ce privește administrația revistei, să se adreseze pe numele dlui George Stelea administratorul revistei, strada Avram Iancu No. 62.

Și în sfârșit toate chestiunile cari privesc redacția revistei, să fie adresate redactorului responsabil.

Biroul Asociației.

CRONICA

Casa Învățătorilor. La încheierea revistei aflăm cu satisfacție deplină, că Ministrul Instrucțiunii din București, prin adresa No. 124.495—1920 a aprobat hotărârea Secretariatului General de instrucție din Cluj, prin care „Casa Învățătorilor” din Cluj se predă învățătorilor. În Nrul viitor vom face cunoscută pe larg aceasta hotărâre.

*

Unificarea salariilor învățătorilor. 1. Toți învățătorii cari posed diploma unei școli normale vor primi un salariu de bază de 250 Lei lunar. La aceasta categorie intră și învățătorii de astăzi cari au bacalaureatul sau au șase clase secundare și examen de abilitate ca învățător. 2. Învățătorii cu trei ani de serviciu dela obținerea diplomei vor primi 300 lei, cei cu șase ani 350 lei, cei cu nouă ani 400 lei. 3. Învățătorii urbani posedând diploma, vor primi un salariu de 400 lei, iar dacă au un serviciu de 12 ani în învățământ, vor primi un salariu de bază de 650 lei. Afară de acest salariu de bază mai primesc învățătorii indemnizație de scumpete 400 lei lunar — plus gradațiile, tot după 5 ani de serviciu 25%, din leaful de bază.

*

Activitatea extra școlară a învățătorilor. Aflăm din loc competent că ministerul instrucțiunii a prevăzut în buget, iar parlamentul a aprobat următoarele sume pentru activitatea extra școlară a învățătorilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș: 1. Pentru cursurile de analfabeți la țară . . . 800.000.— 2. Pentru sprijinirea activității extra școlare la orașe L. 300.000.— 3. Pentru crearea și ajutorarea cercurilor cultu-

rale învățătoarești județene . . . 250.000 lei. 4. Pentru ajutorarea bibliotecilor pedagogice învățătoarești județene . . . 110.000 Lei. 5. Ajutorarea Asociațiunii generale a învățătorilor 30.000 Lei. 6. Subvenționarea unei reviste pentru învățători . . . 54.000 Lei. 7. Subvenționarea „Casei Învățătorilor” . . . 100.000 Lei. Asupra felului cum ar trebui întrebuințate și distribuite aceste sume ne vom da părerea în unul din Nr-ii viitori.

*

Casa Învățătorilor din Cluj. E cunoscută desigur tuturor învățătorilor, — lupta ce o ducem pentru recunoașterea dreptului nostru asupra „Casei Învățătorilor” din Cluj și pentru predarea ei în folosința și administrația fondului „Gheorghe Lazar” al învățătorilor, — societate întemeiată în congresul din 1, 2 și 3 Aug. 1920.

Avem acum mângăierea să comunicăm tuturor fraților învățători, că lupta noastră dreaptă este pe cale de a-și primi răsplata așteptată și satisfacția cuvenită, întrucât cei în drept ne-au recunoscut, după luptele date dreptul nostru asupra acestei instituțiuni, și au acceptat punctul nostru de vedere în afacerea litigioasă a acestei case, comunicându-ne și adresa care urmează să ni-se inmanueze îndată după aprobarea ei și din partea D-lui Ministru al instrucțiunii din București.

Aceasta adresă, îndată după primire, o vom face cunoscută în revistă, iar până atunci ne simțim datori a mulțumi fraților colegi, cari prin scrisori particulare oficiale și telegrame, redactate unele chiar din pleniul adunărilor județene, ni-au anticipat dragostea și încrederea generală, punându-ne în vedere tot sprijinul necesar pentru a duce lupta până la bun sfârșit.

Nu este aci locul să relevăm și alte momente din desfășurarea acestor evenimente, în legătură cu aceasta instituție. Insemnătatea ei mare, — de viață — pentru tagma învățătoarească o vom simți și înțelege numai după unu sau doi ani, dar o vor înțelege mai mult următorii noștri și copiii noștri.

Pentruca lumea mare să cunoască că nu am urmărit un scop egoist, nu am voit să provocăm o hărțuială copilărească, nu am tratat cu „superficialitate o chestiune așa de delicată”, ci am fost călăuziți de sentimentul echității, având la bază principiile morale, cu numărul de față începem publicarea răspunsului nostru la lămuririle dlui Dr. O. Ghibu, din care se va putea vedea lămurit, de care parte stă dreptatea.

Regretăm că în cursul lămuririlor noastre trebuie să facem unele destăinuiri, nu tocmai înălțătoare pentru persoana dlui Dr. O. Ghibu, față de care păstrăm dealfel toată stima cuvenită, dar de aceasta povară ne simțim ușurați atunci, când ne gândim că dela Dsa a depins tranșarea acestei afaceri pe o cale mai puțin gălăgioasă.

*

Taxele de examen la școlile primare. Se aduce la cunoștința tuturor, că pentru viitor taxă

pentru examenul particular al unui elev la școala primară se stabilește în suma de 20 lei, care sumă se va împărți în mod egal între învățătorii examinatori. Afară de aceasta fiecare elev va contribui cu 5 lei la fondul bibliotecii școlare. În școala unde se prezintă astfel de elevi, învățătorul clasei respective va deschide pe seama elevului particular o foaie deosebită în Registrul de clasificare și absențe, pe care o va umplea în mod corespunzător.

*

Decorarea lui Mihalache. Intre ofițerii decorați în vara aceasta de generalul Joffre cu „Legiunea de onoare” se află și fostul ministru I. Mihalache, care pentru bravura dovedită în luptele dela Mărășești fusese decorat cu ordinul „Mihai Viteazu”. Din prilejul acestei distincții „Țara Nouă” îi închină următoarele rânduri elogioase, cărora ne asociem din toată inima: Intre ofițerii decorați de generalul Joffre în numele guvernului Republicii Franceze cu Legiunea de onoare, pentru acte de bravură, e și căpitanul Ioan Mihalache. Fostul ministru al agriculturii — fostul ministru al țăranilor — care avea decorația „Mihai Viteazu” primește această înaltă distincțiune ca încă o consacrare a unei vrednicii care rămâne aceeași în haina de soldat ca și în glorioasele lui străine țărânești. Ne bucurăm de această onoare care înaltă pe prezidentul nostru ca de o bucurie proprie. Avem în fruntea noastră un viteaz care și în fapta civilă ca și în cea ostășească aduce aceeași pornire curată, neînfricoșată și tare. Fiul și înfățișetorul iobagilor are cu ce legitima drepturile celor pe cari îi reprezintă. Să trăiască!

*

În Statele-Unite, încă înainte de război se cânta în școală și în unele familii următorul Imn al Copilăriei:

„Eu sunt copil. — Eu sunt cea mai nouă instituție din lume și cea mai veche. — Eu moștenesc pământul când viu pe lume, iar când mă duc, îl las copiilor cari vin după mine. — Datoria mea este să las pământul în stare mai bună de cum l-am găsit. — Dimpreună cu milioanele de frați și surori a-și putea să-mi împlinesc această datorie, dacă lumea nu ne-ar pune prea multe piedeci. — La început am nevoie de lapte bun, de aer curat și de joc. — Mai târziu îmi trebuie școale bune, ca să mă pregătesc pentru viață. — Vreau să trăiesc, să râd, să iubesc, să muncesc, să mă joc. — Vreau să ascult cântece frumoase, să citec cărți bune, să văd tablouri frumoase. — Vreau să construiesc case, drumuri, cai ferate, mașini. — Vreau să hoinăresc prin pădure, să mă scald în pârăe; să mă joc cu zăpadă. — Eu sunt trecutul, prezentul și viitorul. Ușurați-mi calea și vă voi ajuta la rândul meu. — Eu sunt speranța voastră; eu sunt copilul.

„Educația”

Școlile normale. În numărul viitor al revistei vom începe publicarea Memoriului Asociației, în chestiunea reducerii anilor de studiu în școlile noastre normale de învățatori și învățătoare.

*

Pentru orfelinatul învățătorilor. Domnul Petru Iencicău, directorul școlii prim. naționale din Baia de Criș — ne-a trimis 125 Lei din venitul unei producțiuni aranjate de Corpul didactic, în beneficiul fondului orfanilor de învățatori. Iată un coleg care înțelege.

*

Ceice ne înțeleg. La apelul nostru adresat Revizorilor școlari — pentru a ne sta într'ajutor la încassarea abonamentelor, pentru revista noastră, am primit următoarea scrisoare dela Revizorul școlar al județului Alba-de-jos, — căreia îi facem loc cu plăcere :

Onorată Redacție !

La apelul D-Voastră No. 82 -1920 am onoare a Vă răspunde, că deși sunt foarte ocupat cu agendele oficiului meu, totuși cu dragă inimă mă angajez la încassarea abonamentelor revistei noastre „Invățătorul“, știind, că prin aceasta servesc cauzei noastre comune, care trebuie să primeze altor cauze. Soluția D-Voastră, ca adevărată autorizație revizorilor școlari, ca aceștia cu autoritatea lor să intervină la încassarea abonamentelor, o află foarte bună și ducătoare la scop. Din partea mea, care țin atât de mult la tagma învățătoarească la care am aparținut și mă consider și astăzi, zic, Vă promit tot sprijinul. Numai D-Voastră să faceți ca revista „Invățătorul“ atât de necesară învățătorimei noastre, să apară regulat și la termen. Dorindu-Vă tot succesul posibil, semnez

al D-Voastră

stimător :

Revizor : *M. Sasu.*

*

Activitatea școlară și extra-școlară în ținuturile alipite. D. P. P. Negulescu, ministru instrucțiuni, având în vedere activitatea școlară în nouile ținuturi alipite, a luat dispoziția să lixeze în regiunile cu populația heterogena o zonă culturală în care activitatea școlară a corpului didactic să fie mai intensă. Această zonă va cuprinde în Ardeal județele : Maramureș, Sătmăr, Sălaj, Arad și Torontal.

În Bucovina județele : Cașmău, Vascăuți, Vijnița, Zastovane și comunele din nordul Prutului ale județului Cernăuți, în Basarabia județele : Hotin (regiunea de nord de calea ferată), Catetea-Albă și Ismail, iar din județul Tighina zona dela satele : Monzir, Petrivca, Cimislia, Căugaz până la Bolgrad.

Pentru activitatea școlară și extra-școlară, se acordă fiecărui învățător și profesor cere ar fi numit din vechiul regat în zona culturală :

1. O primă de încurajare.

Această primă de încurajare va fi întreită salariului lunar pe care îl primește profesorul sau învățătorul

2. Un spor de 25 la sută asupra salariului. Acest spor, ca și prima de încurajare, se va acorda numai în baza unui raport motivat al inspectorului sau revizorului școlar din circumscripția respectivă.

3. Cheltuielile de plasare se vor fixa în parte pentru fiecare membru al corpului didactic.

*

Colecția anului I. al revistei noastre — fără de No. 1. ce se va retipări mai târziu — precum și numere singuratică, se pot găsi la administrația noastră. D-nii colegi cari au fost abonați, dorind a-și complecta colecția revistei cu vre-un număr care le lipsește, să se adreseze administrației care le va trimite acei numeri gratuit.

*

CertIFICATELE ȘCOLARE. Ministerul Instrucțiunii, — Secretariatul General Cluj, prin ordinul No. 31544-920 dela 17 Octombrie dispune ca certificatele elevilor școlilor primare se dau fără timbru. Însă pentru muncă și blanchetă direcțiunile școlare cari extradau aceste certificate au drept să încaseze taxa de 5 Lei.

*

Revista noastră va publica pe ultima și penultima pagină inserțiuni, reclame, comunicări, etc. pe lângă o taxă convenabilă.

*

Atentatul dela Senat. Mâni criminale au răpit viața câtorva bărbați, în mijlocul împlinirii datorinței față cu Patria, prin descărcarea unei mașini infernale în sala Senatului din București. Reprobăm cu toată hotărârea aceasta încercare anarhică de a provoca perturbațiuni în viața noastră de stat prin întrebuițarea acestor metode criminale. Asociația învățătorilor din Transilvania, în textul unei telegrame, a vestejit acest atentat și a rugat pe dl Ministru al Instrucției să transpună alipirea și dragostea noastră cea mai fiască față de Tronul și guvernul țării.

*

Abonamente. Vom confirma prin revistă, începând cu Nrul viitor abonamentele revistei achitate. No. 1 s'a trimis tuturor învățătorilor, No. 2 numai acelor, cari își achită abonamentul.

*

Circulară. În Nrul viitor vom da loc circularei Biroului Central al Asociației noastre, prin care se arată cum trebuie să lucreze în viitor secțiile județene și cum trebuie organizate subsecțiile. Deasemenea vom publica într'unul din Nrui viitori un regulament de cassă al Asociației, pe care trebuie să-l aibă în vedere fiecare secție la încassarea și administrarea taxelor.

In sesiunea din Decembrie 1920, au trecut cu succes examenul de specialitate din pedagogie și filozofie, înaintea comisiei pentru examinarea profesorilor, de pe lângă Universitatea din Cluj, următorii profesori practicanți absolvenți ai cursurilor de vară: Teodor Măriș, Ion Ardelean, Grațian Căpătă, Deomid Bedeleian, Andrei Pora, Iosif Stanca, Ion Mihu, Ioan Florea, T. Petrescu, I. Comnicescu, T. Tunea, iar examenul de capacitate din aceleași științe Ananie Boldor și Mihail Găzdac. Toți noii prof de pedagogie au fost învățători ai umilelor noastre școli primare.

*

Inaugurare. Duminică în 26 Decembrie s'a inaugurat școala normală de băieți din Cluj, de sub conducerea Dlui Pavel Roșca. Ne bucurăm că în sfârșit s'a rezolvit cum aștepta toată lumea și chestia școlii normale de băieți din Cluj, care instalată acum în edificiul său pompos și confortabil și încredințată conducerii celui mai valoros pedagog din Ardeal, va crește o nouă generație de învățători, cari vor fi trimiși să propovăduiască morala și cultura românească în straturile adânci ale poporului nostru, dornic de lumină. Datorim cea mai mare mulțumită Dlui Octavian Prie, secretarul general al Instrucției, căruia i-se poate ascrie acest merit, de a fi scos această școală din impasul în care era.

*

Transferări. Ne-a venit la cunoștință că unii domni revizori școlari fac transferări de învățători cu totul nemotivate, cari produc o perturbare nu numai în cursul normal al instrucției, dar sunt și isvoare de nemulțumiri personale și de ura susceptibilă de a crea școlii primare o situație neprelnică în munca ei de consolidare generală. Aceste transferări efectuate și la timpul nepotrivit și fără a reclama nici interesul statului, cauzează o sumedenie de spese de plasare cu totul inutile. Pentru viitor, ca și în trecut revizorilor școlari nu le sta în atribuțiunile oficiale de a transfera pe nimeni fără asentimentul Ministerului Instrucției, căruia este rezervat exclusiv acest drept. În consecință în viitor, orice transferare pe care o va reclama interesele generale, se va face la Minister la propunerea revizoratului când acesta va indica și cauzele, cari determină aceasta transferare. Transferările nu se vor mai executa în cursul anului școlar, afară de cele reclamate de pedepse disciplinare, ci numai la sfârșitul anului, în lunile Iulie și August. (Ordinul Ministerului Instrucției, Secretariatul gen. Cluj, No. 34909—920.)

Răsplată meritată. Mai mulți deputați au prezentat următorul proiect de lege:

Guvernul maghiar voind să acapareze toate școlile din Ardeal, a impus comunelor bisericești române, cari susțineau aceste școale, alătea sarcini, încât cele mai multe dintre ele au fost forțate să primească ajutorul oferit de Statul maghiar.

După legea lui Apponyi toate școalele, cari primeau ajutor de Stat își pierdeau mare parte din caracterul național, devenind pepiniere de maghiarizare.

348 dintre școalele noastre au rezistat tuturor tentațiilor, păstrând neatins patrimoniul național. Acei 348 de învățători, cărora dragostea de neam le-a dat eroismul să reziste tuturor presiunilor și ademnirilor bănești, ar fi timpul să primească o parte din răsplată acum, când salariul lor poate nu le asigură nici minimum de existență.

Rugăm onor. Camera, să binevoiască a admite urgența pentru următorul

Proiect de lege

Art. 1. — Se autoriză ministerul de instrucție publică să acorde suma de 3000 lei fiecărui învățător român confesional, care n'a primit nici un adaus de scumpete și de răsboi din partea Statului ungar.

Art. 2. — Acoperirea acestui spor se va face din bugetul ordinar de venituri și cheltueli pe anul financiar 1920—1921.

Dr. Aurel Dobrescu, I. I. Duzinschi, Sever Dan, I. G. Pelivan, Fl. Heredeu, Alex. Vaidavoevod, P. Balan, Virgil Madgearu, Al. Muștescu, I. Mihaiache, Ioan M. Sârbu, dr. Lascu.

*

Două măsuri. În 2 numeri consecutivi din „Gazeta Transilvaniei“ se publică sub iscălitura colegului Romul Cristolovean, un memoriu despre salarizarea învățătorilor după unificare, atrăgând atențiunea deputaților ardeleni asupra acestei salarizări și mai ales asupra deosebirii ce se face prin aceasta salarizare învățătorilor, cari se împart în două grupe: urbani și rurali.

Congresul învățătorilor ce intenționăm să convocăm în cursul lunii Ianuarie 1921, se va ocupa temeinic cu aceasta chestiune.

Până atunci sunt rugate toate secțiile și chiar particulari să pregătească memoriile bine întemeiate pentru acel congres.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Fratele EMIL POCOLA, înv. în Bocșa-română, a luat o hotărâre laudabilă de a edita o serie de publicațiuni proprii sub denumirea „Biblioteca învățătorului”. Până de prezent au apărut două broșuri din aceasta bibliotecă: „Vocațiunea” și „Școala Poporului” cuprinzând amândouă pagini însuflețite despre rostul învățătorului român, „la prima brazdă în ogorul desrobot”. Broșura a doua este dedicată marelui român al luptelor noastre naționale George Pop de Băsești. pe care-l apreciază în cadrele cuyântării de deschidere a adunării generale a secției Sălaj — a Asociației învățătorilor din 20 Iulie 1920. Dorim ca munca începută de fratele nostru să fie răsplătită prin sprijinul ce suntem datori să-i dăm. Se pot procura la autor în Bocșa-română, jud. Sălaj.

Domnul V. Gr. BORGovan, vechiu profesor de pedagogie a pus sub presă în editura „Cartea Românească” din București un „Povățuitor Metodic” pentru învățătoare și învățători. Povățuitorul acesta cuprinde povețe didactico-metodice și lecții practice, din fiecare studiu al școlii primare.

„LAMURA” Anul II. No. 2. redacția și administrația București, Calea Dorobanților 32. Acest număr festiv este închinat marelui nostru poet Alexandru Vlahuță. comemorându-i amintirea cu prilejul împlinirii unui an dela moartea lui. În articolul „Viața și Opera lui Vlahuță” dl Gh. Adamescu crede, și cu tot dreptul, că avem datoria să creștem generațiile ce ne sunt încredințate, în cultul marilor noștri scriitori și iubitori de patrie. Arată pe Vlahuță ca un mare cugetător, ca un mare îndrumător și apostol al neamului, relevând caracterul lui integru, sufletul lui mare, bunătatea inimii lui.

Noi recomandăm fraților învățători să cetească Operele lui Vlahuță. în cari vor găsi aceea de ce avem cu toții lipsă azi: statornicie în credința și nădejdea de mai bine.

□□□□

POSTA REDACȚIEI

D-lui I. ANGHELIU, institutor. Cluj. Da, suntem și noi măhniți până în suflet, de aceasta stare nenorocită și de acest curent care tinde a crea o situațiune foarte precară din punctul de vedere al prestigiului nostru cultural ca popor. Avem însă nădejde, că regulându-se chestia salarizării atât pentru învățători cât și pentru preoți se vor împuțina cazurile, când apostolii satelor să-și părăsească turma lăsându-o pradă lupilor... Căci nu putem crede o scoborire a însuflețirii și idealului. Cât pentru numele de institutor, te rog să nu te superi dacă aș face următoarea propunere: noi cunoaștem o singură noțiune care reprezintă pe acela care învață pe cei neînvațați. îndrumă pe cei rătăciți luminează pe cei din întunec și aceea noțiune este: *învățător*. Chiar și congresul corpului didactic primar ținut la București în 11 Aprilie, 1920, a acceptat acest nume, cerând să se elimineze în viitor ori care altă numire. De aceea noi vom întrebuița în viitor pentru toate ocaziile frumosul nume: *învățător*. Știu că nu-ți atinge susceptibilitatea, cunoscându-ți însuflețirea cu care ai alergat în Ardeal, spre a ajuta nouă fraților la opera de regenerare națională ce susținem.

D-nii Învățători
sunt rugați să binevoiască a cereța **Librăria Anca, fiindcă:**

TOATA LUMEA ȘTIE

că numai la
LIBRĂRIA
A. ANCA

Cluj, Piața Unirii
Nr. 32 se află tot
soiul de cărți bune
de citit cât și de
școală. Recvizite de
scris, tipărituri ad-
vocațiale și preo-
tești etc. etc. ▷▷

Tipografia
A. ANCA

deasemenea primește orice lucrări aparținătoare acestei branșe cu prețuri foarte moderate, execută prompt, fiind

una dintre cele mai mari tipografii din țară aranjată după cerințele cele mai moderne.

CEL MAI IEFTIN IZVOR DE
CUMPĂRARE DIN ÎNTREG

***** ARDEALUL *****

Revista „Învățătorul” Cluj.

